

حيات

میان راهما میانه ... دیار راهها هر چه حیات قاتل ...
- نیمه -

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف آمینلکی یاننده کی دائرة

استانبول پرورسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نومروده
دائرة مخصوصه

نسخه سی هربرده ۱۰ غروردر .
سنه لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ابونه و اعلان ایشلری ایچین استانبول پرورسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزدر .

۲ نجی جلد

آنقره ، ۲۱ تموز ، ۱۹۲۷

صافی : ۳۴

چشید ذوقلرک بولون دینی بر شهرده هنوز ملیت حسنک
قوتله حاکم اولمادینی بردورده معمار کمال تورک
ملته خاص براسلوبک حاکمیتی ایچون متادی
چالیشمق هیجانی دویمش ، اوتوز سنه حیاتی
بوکا وقف ایتشدی . دیدی قودی ماهیتی
کچمه یین تنقیدلر صنعتکارک ایده آلنی خیربالا یوردی
تمیز روحی ، بونلره تحمل ایده مه نیمه کوزندن
آقیتدینی یاشلرله بوشانمق احتیاجنده ایدی .
اوکون بونک برتجلیسنی کوردم . اوزماندنبری
آرتیق معمار کمال بنم ایچون یوکسک برانسان
نمونه سی اولدی . اونی آرتیق جانلی بر فضیلت
آبدیسی کی کورو یوردم . شیمدی خاطره سی
اوکنده ده عینی حسله ا کیلیورم .

معمار کمال حقیقه یکی بر تورک اسلوبی میدانه
قویشمیدر ؟ بونک تدقیق متخصصلرینه طأدر
ده نیلیدی کی بلکه یالکزاسکی تورک اثرلرینک
خارجی یاپیشنه قایلیمش ، الهامی یالکز بعضی
« موتیفلر » دن آلمشدر . بلکه یارین بویوک
بر صنعتکار اصل تورک اثرلرینک ایچنه ، روحنه
دها فضله نفوذ ایده جک ، تورک معمارینسی
کمرلره ، ستونلرده آرامایارق باشقه طرزده
« موده رن » حاله کتیره جکدر . فقط تورک
صنعت تاریخی قوزمو پولیتلکک مودا اولدینی
بردورده ، معماریده تورک اسلوبی یاشاتمق
هیجانی دویان معمار کماله دائماً اک بویوک موقعی
اک یوکسک شرفی ویره جکدر . ایلك یول
آچانلر ، ایلك هدف کوسته رهنلردر که بویوک
انسانلردر . اونلرک یوکسکلکی ، هرکسک واضحاً
دویمادیغنی و کورمیدیکنی ایلك دفعه دویمق ،
کورمک قدرتمنده در .

اگر معمار کمال پادشاهلر دورینک هیچ
برشی سویله نه سنه مساعده ایتمین بردورنده

قوللانمارینی هرکسدن رجا ایده جکم » دیدی .
چوق متأثر ، چوق متهیجدی . سینی صوردم ،
تورک اوجاغی ایچون یاپدینی پلانک اوغرادینی
عاقبتدن بحث ایتدی : « یاپدیم پلان ای اولمایا .
بیلیر ، تنقید ایدیلر بیلیر ، فقط بوتنقید نه ایچون
آشکار بر طرزده یاپیلماز ، نه ایچون صنعتله ،
معماریلرله علاقه سی اولمایانلرک تعریضنه اوغرار ،
نه ایچون دوغروندن دوغرویه بنم یوزومه بکنمه .
دکبری نقطه لر سویله نمز » دیدی . اوکون بن
بوتأثری یوکسک اثر صاحب لرینه خاص حقلی بر
غروره عطف ایتش ، معمار کمالک تماماً حسی
اولان روحنی ، اکلا دینی طرزده بر تورک معمارینسی
یاراتمق مفکوره سندن دوغان صمیمی هیجانی سزومه
مشدم . بوندن برآی صوکر ایدی . معارف و کیلی نجاتی
بک افندینک اوداسنده آنقره معلم مکتبی پلانی
اوزرنده یاپیلاجق تعدیلات قونوشولور ، نجرمله
یایمق ایسته دیکی کمرلرک قالدیر ییلسی ، مدخلکدها
بسیط شکله صوقولماسی مناقشه ایدیلوردی .
بردنبره کری به دوندی ، یوزینی صاقلار بر
وضعیتله اودانک قاپوسنه دوغرو ایلرله دی .
یوز یوزه کلشدرک . باقدم : ایکی دامله کوزیاشی
یاناقلرینک اوستنده دورویوردی . آرتیق بندن
هیجانی صاقلایامادی ؛ اغلاز کی برسسه « اوتوز
سنه حیاتی معمار ائرلرنده تورکه خاص ذوقک
یاشانماسنه حصر ایتدم ، اوتوز سنه هرمدنی
شهرک اولدینی کی تورک شهرلرینکده ملتزمه
خاص بر ذوق طاشیاسی ایچون اوغراشدم .
شیمدی بواسلوبه تره ، جامع معمارینسی دیورلر ،
حقیر کورو یورلر » دیدی ، کوزلرندن ایکی
دامله یاشدها آقدی . اوزمان قارشیمده یالکز
معمار کمال دکل ، « کامل برانسان » جانلاندی .
استانبول کی تورلو تورلو حسلرک ، چشید

معمار کمال ده اولدی

معمار کمال تورک صنعت عالمنده درین بر
بوشلق بیراقرق کتیدی . هیچ بکنمینه بر
زمانده اولوم ؛ حیاتی قازانجه دکل ، برمفکوره یه
باغلامش بوفضیلتکار ادامی ده آرامزدن چکوب
کوتوردی . نه وقت یوکسک معمار ائری وجوده
کتیرمک ایسته رسه ک ایلك دفعه خاطره او
کلردی ، چونکه بیراقدینی وقف خانلر قدرتنک
جانلی اثریدی . نه زمان باشقه سنک پارا حرصیله
یاریم بیراقدینی اثری تماملامق ایسته رسه ک اونی
چاغیر بر دق . چونکه تهر ته میز حیاتی اک یوکسک
فضیلت آبدیسی . کیمسه او آبدیه اوفاق بر
لکه قوندیرامازدی . شرق معمارینسنه طأدر
مسئله موضوع بحث اولدینی زمان غرب معمار
طالی اونی خاطرلاردی . مسجد اقصانک تعمیرنده
اونک رأی حاکم اولدی . اوین الملل طانیلمش
بر « اوتوریته » ایدی ، معلوماتیله ، اثرلرله مملکت
خارجنده ده وطنی یوکسکتهن بر بیراقدی .

فقط تصادف بکا بو چوق بویوک آدامک
روحنی ده طانیبتدی . معمار کمال صوک زمانلرده
قلباً یارالی ایدی . آنقره ده یاپیلان بعض بنالرک
اسلوبی هرکون کندینسی اوزوب دوروردی .
بوکافی دکل کی اوغرادینی بعضی معامله لرده
اونی انیجیمشدی . برکون وکالته کی اودامه
کلدی ، بکا « استاد ، دیورلر . بوساخته کلیمی

علم و کلام

ده و شیره مسئله

- احمد رفیق بک مقاله‌های مناسبه -

« عثمانی ایملر اولورلرک قورولوشی » مسئله‌سی حقنده « گبولس » ک و « گیزه » نك اثر لرینی تنقیداً یته بوستونلرده یازدیم کوجوک بر مقاله ده، « ده و شیره » اصولنک برنجی دکل « ایکنجی مراد » زماننده اولماسی حقنده « مورتان » ک مطالعه‌سی ترجیح ایتش، و بالئناسه، صوک آلورده ادبیات فا کولته‌سی مجموعه‌سندده عجمی اوغلانلر حقنده بر مقاله‌سی چقان احمد رفیق بک « مورتان » ک بو تنقیددن بی خبر قالدیغنی علاوه ایتشم . بونده نه علیهدارانه بر تنقید، نه ده بر تعریض مقصدی واردی ؛ بالکزه، هرمانکی بر مسئله حقنده تدقیقانه بولونقی ایسته‌یلرک، دوغرو ویا یا کلیش، کندیلرندن اول یاییلمش اولان، بوتون تدقیقلری کورمه‌لری لازم کلدیکنه اشارت ایتک ایتوردیم.

ایلك تربیه‌سی آلامش اوله‌یدی، محیطنه تأثیری جوق دها قوتلی اولوردی. یازیق که او تربیه‌کندیسنی فکر لرینی سویله‌مکدن چکینیر بر حاله صوقش واراده‌سی ضعیفلاشمدر . جوق دفعه انقره نك اعماری مسئله‌سندده فکر لرینی یازماسنی رجا ایتدم. جوق زمان هیچ براسلوب طاشیایان انشاآت قارشیسندده همیزی ایفاظ ایله‌مک وظیفه‌سی قارشیسندده بولوندیغنی سویله‌دم . فقط بر تورلو بویه بر جداله آتیلاماز، جوق زمان بر قادین محجوبیتیه اثرینی بیله مدافعه ایله‌مزدی. فقط صنعتکار روحی سویله‌مدکجه، تمادیا متأثر اولور، تمادیا ازیلیردی .

صوک زماننده بوتون املنی انقره ده کی معلم مکتبنه وقف ایتشدی بوبنده صنعتکار روحنک کوزوکه‌سی ایسته‌یوردی . انشا آنک بر تورک طرفندن درعهده ایدیلدیکنی کورونجه جوق سه‌ویندی. اوکون همزه « پادیم پلانک روحی آنجق تورک متعهدالنده غائب اولماز » دیدی . یازیق که بوسوک اثرینک تم طاشنک آتیلدیغنی کورمکسزین ایچمزدن آیریلدی، کیتدی . فقط بز، بز دن صوکر اکلن نسل، وقف خانلری کی بوبنانک اوکندن ده کچرکن داتما اونی خاطر لایاجغز، اوتک صنعتی، هله فضیلت و انسانلق نمونه‌سی اولان روحی اوکنده حرمتله اکیله‌جکر .

محمد امین

بو اشارتک فائده‌سز قالمادیغنی، احمد رفیق بک « ده و شیره » لر، عجمی اوغلانلر « نامیله اخیراً » « حیات » ده نشر ایتدیکی ایکی مقاله صراحة « کوستردی : « ادبیات فا کولته‌سی مجموعه‌سی » نده کی مقاله بی بک محدود منبعلره استناداً سطحی و عجله بر صورتده یازان آرقاداشمزدک بودفعه‌ای چالیندیغنی و « مورتان » ک مقاله‌سندده مذکور یکی مأخذلرده مراجعت ایدرک مختلف نقطه‌لرده اسکی مقاله‌سی تصحیح ایتدیکنی تمونیتله کوردک . بو تصحیح‌لری رفیق بک بالذات تصریح ایتله‌یدی و یکی الده ایتدیکی معلوماتله اسکی مطالعه لرینی ناصل دکیشدیردیکنی آجیقه سویله‌م‌لیدی. اوروبا علم عالمده بک شایع اولان بکوزهل اصولی بز نه‌نده تعقیب ایتوروز .

احمد رفیق بک بوسوک مقاله‌لرنده « ده و شیره » اصولی حقنده اپی شایان دقت معلومات دها واردی. بالکزه، ایلك مقاله ده کی- باشلیجه نقیصه بورادهده کوزه چارپور : مختلف منبعلردن آلتان معلومات، هیچ بر تنقید و تصنیف تابع طوتولادن صیرالاعش، بو « مؤسه » نك منشای و تاریخی تکاملی حقنده هیچ بر ترکیب یاییلماشدر . تاریخ اصولی اعتباریله بونک نه قدر بوبوک بر قصور اولدینی ایضاحدن مستغیدر. مثلاً « ده و شیره » اصولنک « برنجی مراد » دورنده احداث ایدیلدیکنه داتر رفیق بک باشلیجه استناد کاهلری « تواریخ آل عثمان » عاشق باشا زاده، اوروج بک « در . بومنبعلرک ماهیت و وثوق حقنده اوفاق بر تنقیدی ملاحظه، ساده‌جه بونلرک افاده‌سندده اعتدال اصلا جائز اولادیغنی آ کلاتیر. بالخاصه میلادی اون دردننجی عصر حادثاتی حقنده بو وقایعنامه لرک نه قدر احتیاطله استعمالی لازم اولدینی، صوک تدقیقات ایله ثابت اولمدر . مع‌ماقیه احمد رفیق بک بونکلده اکتفا ایتیه‌رک : « اوروباده تورکیه ده داتر الکاسکی زمانلرده واک یکی زمانلرده تاریخ یازان خالقونیدیلیر، برتراندون، ریغو، باربارو، بورغا، حتی آلمانیانک اک بوبوک مورخی رانکه هپ کندی تدقیقلری نتیجه‌سندده بونی قبول ایتملردر « دییه‌رک، بریغین دلیللر دها کتیر یور . « رانکه » و « بورغا » کی مؤخر مؤلفلرک بو خصوصده دلیل اولارق قوللانیلامیه جغنی هرکس کی احمد رفیق بک ده بک اعلا بیلیر، بونلرک اثرلری برر « منیع » دکل، الیه‌ایده بیلدکلری محدود منبعلره استناداً یازیلش برر « تدقیق » در ؛ تورک و عثمانی تاریخنده نه « رانکه » نه ده « بورغا » مثلاً « هاممر » له قیاس ایدیله بیله‌جک قیستی حائر دکلدرلر. صوکر، مثلاً « برتراندون دولا بروکیه » و « باربارو » ده کندی زمانلرنده کی تورکیه حیاتی حقنده اک مهم منبعلر اولقله برابر، رفیق بک یازدینی کی « تورکیه ده داتر تاریخ یازمش » دکلدر .

بزم اسکی وقایعنامه لرمزک بالخاصه اون دردننجی عصر ایچین اعتماد شایان اولادیغنی سویله دکن صوکر، رفیق بک استناد ایتدیکی بوغرب منبعلرینی ده تدقیق ایدم . ایکنجی مراد زماننه عائد اولماسی اعتباریله اهمیت فوق‌العاده‌ی حائر اولان « برتراندون » ک مشهور سیاحتنامه‌سندده « ده و شیره » اصولنک برنجی

مراد زماننده تأسیس ایدیلدیکنه « داتر هیچ برقید یوقدر . بناءً علیه رفیق بک بوادعاسی تمامیله اصلسزددر. [ده و شیره] اصولنک و صرف ده و شیره لردن تشکیل ایدیلن یکچری قطعه‌سندک برنجی مراد زمانندن بری حتی ایملرطورلرک دوشکونلک زمانلرنده ده موجود اولدینی، بالخاصه اوردولرده یاشایان و اوردو محاربه لرنده بولونان تورک بیرانس، فرانسمورخ و قرونیکور- لرنجه قطعاً نایندر [دییه‌ن احمد رفیق بک، « لوبو » دن، « خالقونیدیلیر » دن، « تواریخ آل عثمان » دن مثالر کتیر یور؛ و بویه‌جه، ده و شیره اصولنک برنجی مراد زماننده موجودیتنی قطعاً کوستر یور . فقط عجا اوبله‌می؟ ایسته بونقطه‌ی براز تدقیق ایدم :

اولا شونی - بویه‌یلم که برنجی مراد دورنده یاشایان بر تورک مورخی شیمدی به قدر بیلیموروز ؛ بناءً علیه رفیق بک بوقاریکی فقره ده کی « تورک مورخ و قرونیکورلری » ادعاسی اورته دن قالدیرمه‌لیدر . رفیق بک استناد ایتدیکی شهادتلردن اک اسکیسی و بناءً علیه اک « همی ۱۳۷۰ » سنه عائد اولان شوققره در : [۱۳۷۰] سنه‌سندده ده و شیره اصولی موجوددی . یو آتیس باله اولوغوسک برنجی مراد حمیه‌سندده کیردیکنی خبر آلان پاپا بشنجی اوربه‌ن، بوندن بک متأثر اولمزدی . تأثرینی اک زیاده آریدیران بر نقطه ده، ایملرطورک کندی حاکمیتی آلتنده بولونان روم جوققلرینی ده و شیره اصولیله طوبیلایان واونلری وطنلرینی انما ایچون آلت مقامنده قوللانا بربادشاهه انقیاد ایتش اولماسیدی . لوبو، ج ۲۰ ص ۴۷۶] . فی الحقیقه « لوبو » نك « سن مارتین و « بروسه » طرفلرندن یاییلان یکی طبعنک ۲۰ نجی جلدنده ۴۳۶ نجی صفحه ده « پاپا بشنجی اوربه‌ن » ک بوتاثری شوشکلده مقیددر : « پاپا، مرادک یکچیرلرینی طوبیلامق ایچون قوللاندینی اصوللری ده تأثرله کورو یوردی . بو حکمدار، کندی سفلری کی، اداره‌سی آلتنده کی روملرک اک کوزهل و صاغلام جوققلرینی انتخاب ایتدیر یوردی . الخ » . احمد رفیق بک « لوبو » نك بوققره‌سی نقل ایدرکن « کندی سفلری کی » جمله‌سی ترک ایتش و بویه‌جه « لوبو » نك اثرنده « ده و شیره » اصولنک « برنجی مراد » زمانندن دها اوله ارجاع ایدلش اولماسنی غالباً اونوتدورمق ایسته‌مشدر ؛ چونکه مقصدی « ده و شیره » اصولنک برنجی مراد زماننده باشلادیغنی « اثبات ایتکدر . دیمک اولیورکه « ده و شیره » نك برنجی مراد دورنده احداث ایدیلدیکی حقنده رفیق بک اک قوتلی مأخذی اولان « لوبو » کندیسی دوغرو دن دوغرویه تکذیب ایتکده‌در. اساساً شونی ده علاوه ایدم که « لوبو » نك بویکی طبعنده « ده و شیره » حقنده موجود ولان بو مطالعه‌لر، « هاممر » ک اثرندن استفاده ایتش اولان طابک بر علاوه‌سندن عبارت اولوب، رفیق بکک طنی کی « بالذات اودوری ادراک ایدن بیرانس و فرانسمز قرونیکورلرینک » و بریدیکی معلومات دکلدر ؛ و بناءً علیه اصلاً حائر قیمت اولاماز . کوجوک بر دقتسزک و - بیه‌رک بیلیمه‌رک - یاییلان بر تحریف، رفیق بکی فنا حاله

اورتا تدریساتمز ایچون

هانکی اثرلری

«برمکتب ایچون انتخاب ایدهلرک ادبی اثرلر او مکتب طلبه سنک علاقه سی جلب ایتدی . چونکه علاقه اولادن ذوق آلتیماز . ذوق آلتیاندن قایدالی برتیجه استحصال ایدهلر . - آمریکا تربیه جیلرینک راپورندن - «ادبیات تدریسک غایه سی هریدین اول چوچوغه یا کلیشس یازمقی و قونوشقی اوکرمکدور» - کوستا و لانسون -

آمریقا - برقا - سنه اول «تالی مکتبک غایه ورنسپلری» ، «تالی مکتبه تدریس ایکیلن درسلردن هر بریک غایه لری و اصول تدریس لری» مسألله لرینی حل ایتک اوزره آمریقانک آک یوکمک تربیه جیلرله متخصصلردن مرکب قومیسونلر تشکیل ایدلشدیرکه لسان قومیسونک راپورنده مندرج «ادبیات درس لرینک غایه سی» و «ادبی اثرلرک انتخابه حاکم اولاجق اساسلر» قسمی تربیه مسألله لرده ملکتمزک یکتا و کزیده بر استادی طرفندن انگلیزجه دن ترجمه ایدیلش و اطفاً بکا کوندریلشدر . فرانسیز مورخ و تربیه جیسی معلم کوستا و لانسونک ده کچن مقاله مده بحث ایتدکلر مدن باشقا «ادبی عصرلرک مقابل حصه سی» عنوانله آیری بر قونفرانسی واردر . هرابکی آیری مللک ، باشقا باشقا متخصصلری عینی مسألله و موضوعده همان همان عینی ملاحظه لری درمیان ایتکده درلرکه علاقه دارلر ایچون دفته شایاند . ایشته بوماله مده او ایکی مهم منبئی اساس اتخاذا ایدهرک قارئلرله «اورتا تدریساتمز ایچون هانکی اثرلری انتخاب ایده جکمز» ی قونوشق ایستورم :

بزم ادبیاتمزک برقاچ اساسلی قوی وار :

عین شی اولارق تلتی ایدیور . حالبوکه آلدیه کی وثیقهلر بولده بر حکم ویره بیلمکه مساعد دکلدر .

۶ - رفیق بکک نشر ایتدیکی یکی دیوان وثیقهلری ، عاذه اولدقلری دور ایچون «دهوشیرمه» اصولنک ماهیتی تنور ایدیه بیله جک وثیقهلردر . لکن مختلف شرق و غرب منبعلرندن آلدینی دیگر معلوماتی «تاریخی تنقید و انشا» اصولنه تبعاً تحلیل و ترکیب ایتیه یارک تصنیفسر بر صورتده صیرالادینی ایچون ، مقاله لرندن «دهوشیرمه» اصولنک منشأ و تکاملی حقنده هیچ بر نتیجه چیقماقمده ، وهله بو اصولک «برنجی مراد» دورنده تأسسی حقنده اودوره عاذه هیچ بر منبع کوستریله مکهده و «بارطو - لومه اوس» ک ادعاسی اصلا رد ایدیه مکهده در .

کوسریلی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنونده «تورک ادبیاتی تالیفی» مدرسی

یا کیشمش ، ولهته اولارق قوللایق ایسته دیکی بر دلیل تماماً مدعاسنک علیه چیقمشدر .

ایشته بو ایضاحندن سوکرا ، «دهوشیرمه» اصولی حقنده ایلک دفعه معلوم - ویرن الک اسکی واسکیلکی اعتباریله اکشایان اعتمادمنبعک «بارطولومه اوس» اولدینی بالضروره تصدیق ایدیلک لازمدر . اونک ویردیکی تفصیلاتک مطلقاً هر نقطه دن دوغرو اولدیغی ادعا معناسزدور ؛ فقط «بارطولومه اوس» ک سوزلرینی ، اوندن ایکی عصر سوکرا کی بر زمانه عاذه اولان «۱۰۳۱» تاریخلی بر وثیق ایلک تنقید وابطاله چالیشمق ده تاریخ اصوللرینه معایردر . «ادبیات فا کولته سی مجموعه سی» نده کی مقاله سنده «بوزبهک» ایلک «ریفو» نک مطالعه لرینی هیچ بر تنقیده معروض بر اقه دن عیناً نقل ایدهر رفیق بکک ، «بارطولومه اوس» ی و «مورمان» ی او قدر شدتله تنقید ایتیه سی ده بیطرفانه بر حرکت دکلدر .

رفیق بکک مقاله لرده اوزون تنقیداته محتاج کوردیکمز سائر بر طاقم نقطه لر داها وارسه ده ، مسئله نی اوزاتماق ایچون شیمدیلمک بو قدرله اکتفا ایدیورز . یوقاریکی تنقیداتدن چیقان باشلیجه نتیجه لر شونلردر :

۱ - احمد رفیق بکک «دهوشیرمه» اصولی برنجی مراد زمانه ارجاع ایچون مراجعت ایتدیکی «عثمانلی منابی» ، اون دردنجی عصر ایچون اصلا اعتماد شایان دکلدر ؛ سائر منابعله قارشیلانسیروب تنقید ایتهدن اونلری قوللایق یکرمنجی عصر مورخی ایچون امکانسزدور .

۲ - رفیق بکک عین مدعای تأیید ایچون مراجعت ایتدیکی غرب منبعلری ده ، «بارطولومه اوس» مستثنا اولق اوزره ، «دهوشیرمه» حقنده هیچ برشی سوبله میورلر .

۳ - اون دردنجی واون بشنجی عصرلرده عثمانلی اوردوسنده خریستیان عنصرلرک موجودیتی محقق اولقله برابر بونلرک ماهیتی حقنده هنوز تدقیقاته احتیاج واردر .

۴ - یکچیریلکک منشأ و «دهوشیرمه» اصولنک منشأ و تکاملی حقنده رفیق بکک ادعا ایتدیکی کی قطعیتله سوز سوبله مک هنوز امکانسزدور . «بیرانس» و «فرانس» و قایمنامه جیلرینک شهادت لری ، ساده جه ، «نیکولی» حربنده کی یکچیریلره منحصر اولوب ، یوقسه بونلرده «دهوشیرمه» اصولنه عاذه هیچ برشی موجود دکلدر .

۵ - رفیق بکک فا کولته مجموعه سنده کی مقاله سنده «تواریخ آل عثمان» دن نقلاً یکچیریلکک احداثی برنجی مراد دورنده بشده بر اسیر آلتیه سیله باشلایان بر حادثه اولارق کوستردیکی و بونی ده «دهوشیرمه» اصولنک باشلانجی عد ایتدیکی حالده ، صوک مقاله سنده «مورمان» ی تنقید ایچون بو فکرندن رجوع ایدهرک ، یکچیری قطعه سنک بالکیز بشده بر آلتان اسرادن عبارت اولمایه رق آیریجه اوغلان «دهوشیردکلرینی» سوبلیور ؛ وعادتا یکچیریلکک احداثیه «دهوشیرمه» اصولنک احداثی

(۱) شرق مدینی ایچنده یاشادیقمز زمان ، منور زمهره نک ، یعنی مدرسه تحصیلی کورن آدم لک عجلری . تقلیداً میدان قوبدقلری دیوان ادبیاتی .

(۲) بو ادبیاتدن ذوق آلامیان ، حتی خبردار اولامیان خلک ذوقته کوره تظاهر ایدن «ساز شمری» و یاخود «عاشق ادبیاتی» .

(۳) تصوف فلسفه سنک تورک ملک ترینه نفوذی اوزرینه بوفلسفه نک میدان قوبدینی «تکیه» مؤسسه سنک ذوقی افاده ایدن «عوامی تصوف ادبیاتی» که خلق و دیوان ادبیات لری بو اوجنجی قوله مختلف نقطه لر دن نفوذ ایتلردر .

(۴) سیاسی تنظیماتدن سوکرا تورک ملتی یاواش یاواش غریبلاشینجه بو عاقلک ذوقنی کوسترمل اوزره ظهور ایدن «آوروبائی ادبیات» .

بو دورت اساسی قولک هر بریندن ، اتخا ایدیه جک پارچالر بولایلیرز . فقط اتخایده بزه رهبر هانکی اساس اولاجقدر .

آمریقائی متخصصلر ، بزم لیه لریمزه تقابل ایدن صنفلر ایچون «استحصا ایدیه جک غایه لر» اولق اوزره شونلری کوستریورلر :

(۱) ادبیات درس لری طلبه نک فیلری ، هیانی هیانی کیشله نملی ، درینده شبرم ملی ، زنگینه شبرم لیدر .

(۲) ادبیاتک ترقیقی طبلده ، بوبوک شخصیتلره (ایستر محرم ، ایستر ادبی اثرلرک فهرمانلری اولسون) قارشی بر تقبیر و هیرت اربانه برمالی .

(۳) ادبیات درس لری مطالعه ذوقنی اعظمی بدرجده انکشاف ایتدیرملی .

(۴) طبلده مطالعه ذوقنک اعتیاد حاله کلمه سی ایچونه ادبیات درس لری اید موضوعلری هاری اولمالی در که طلبه نک ذهننده کیش و عموقه بجه ماده لر جانلونسین دهیاتمه کنری انکشاف لری ، کنری ذوقلری ایچونه فکری ، معنوی غدار بولم قابلیتی و آرزوسی اونلرده نمنی ایتسین .

(۵) ادبیاتک صابیه لغز غایه لرینی حقیه ایتدیرمک ایچونه ادبیات معلمی ، طلبه نک فکری ملکه لرینی مسور بر طرزده انکشاف ایتدیرمکک جالبسمالیدر . طلبه ، داها درجه دریمقد و داها جاننی فیل ایتمکه قاطامالی ، داها درغرد ، داها صاغلام بر طرزده دوشریمکه و «ادبیات» ی بالکیز درغرد